

Halászati Lapok

Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet Lapja | Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság | Felelős szerkesztő: Hajtun György
Ez a lapszám az Agrárminisztérium támogatásával készült.

Szerteágazó érdekképviselői munka a MA-HAL-nál

A nyári extrém melegben sincs uborkaszezon a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezetenél. Már csak azért sem, mert a szervezet tagságának sok új kihívással kell megküzdenie, melyekről Timmel Ede ügyvezető igazgató első kézből értesül. Mindezek mellett a hazai halpiac a nyári hónapokban visszafogottan teljesít, ezért is nőtt meg a MA-HAL honlapján a tagság által eladásra kínált hal mennyisége, továbbá túl vannak az első MAHOP Plusz pályázat kiírása előtti egyeztetésen. Timmel Edével beszélgettünk.

• Igazgató úr, milyen aktuális feladatokat kell megoldaniuk?

– Az ágazat szereplői is jól láthatják, hogy az Irányító Hatósággal együttműködve a nyári hónapokban sem állt meg a munka, hiszen nemrég zárult a MAHOP Plusz pályázatok társadalmi vitája. Ez azt jelenti, hogy az ágazat szereplői újra pályázhatnak, aminek révén bevételhez jutnak. Mondhatom, hogy nehéz időszakon vagyunk túl.

• Milyen pályázatról van szó?

– Ez az ökológiai szolgáltatás kompenzációs pályázata, amiről azt szokták mondani, hogy „ingyen pénz” a termelőknek. De szó sincs erről. Más mezőgazdasági ágazatok a kezdetektől kapnak hektár alapú támogatást, ami a miénknél jóval nagyobb intenzitású. Ezt a pénzt nagy nehezen tudtuk kiharcolni, melynek nagysága sem éri el a többi ágazat hektáronkénti támogatási összegét. Ugyanakkor évtizedek óta mondjuk, hogy a halastavak ökológiai szolgáltatásai jelentős pénzeket vonnak el a gazdálkodóktól, és a hektáronként 40 ezer forint korántsem fedezi az ökológiai károkból származó költségeket. A tógazdaság multifunkcionális szerepéről már sokat beszélünk, lassan a köztudatba is beépül az, hogy – különösen a jelenlegi extrém melegben – milyen fontos a tó mikrokozmoszra gyakorolt hatása. Ez azonban jelentős vízpárolgással jár, amely vizet pótolni kell, és

Timmel Ede ügyvezető igazgató

ez is sok pénzbe kerül. El kell viselni a biodiverzitás jelenlétét, a madár és a gerinces állatok halállományban okozott kárait, ami szintén komoly termés kiesést okoz.

• Mikorra várható a pályázat kiírása?

– Mivel a társadalmi vitában számos javaslat érkezett az Irányító Hatósághoz (a MA-HAL is küldött javaslatokat), várhatóan októberben jelenik meg a pályázat. Ha minden igaz, még idén lesznek kifizetések is, amennyiben az elbírálások zökkenőmentesek lesznek. Az IH azt kéri tőlünk, hogy októberre mindenki tegye a

benyújtandó iratokat (vízjogi engedély, TIR azonosítók, területi nyilvántartás stb.). A krízis kompenzációs pályázatnál szerzett tapasztalatokat kell feleleveníteni. Nagyon fontos megemlíteni, hogy a 100 pontos elbírálási pályázatban öt pontot ér a MA-HAL tagság.

• Tény, hogy az országban lassan csak a természetes vizeknél és a tógazdaságokban találhatunk vizes élőhelyeket.

– A folyók szabályozásával kezdődött meg a vizes élőhelyek számának csökkenése. Látni kell, hogy főként az alföldi síkságon a mesterségesen létrehozott halastavaink mondhatni az „utolsó mohikánok”, amelyeknek a mikroklima javításában vitathatatlan a szerepük. Az is tény, hogy az a vizes ökoszisztéma, ami korábban az ártéri, vizes-lápos területen megtalálható volt, az most ezekre a kis tavi rezervátumokra húzódott vissza. Minél kisebb a terület, annál jobban koncentráldódik a predációs nyomás, ezáltal a tógazdaságok az állatok számára „terülj, terülj asztalkámat” kínálnak. Sikertült ezt a támogatási formát kiharcolnunk, ami nagy eredmény, viszont szeretnénk a hektáronkénti összeget növelni. Az elnökség eltökélt szándéka, hogy a jelenlegi 40 ezer forint/hektár nagyságrendű, a MAHOP Plusz által biztosított pályázati támogatási összeget egészítsék ki legalább ugyanakkora összeggel, mint az alaptámogatás. A tárgyalások még zajlanak a kormányzattal, a MAGOSZ és a NAK biztosított minket arról, hogy támogatják a törekvéseinket.

• **Több, mint két hónapja szélsőséges, meleg időjárás uralkodik, országos aszályt is bejelentettek a szántóföldi növénytermesztőknél tapasztalt vízhiány miatt. Ebben a rendkívül száraz időszakban a halastavakban is**

► **megnő a párolgási veszteség. Van-e a tógazdaságokban vízhiány?**

– Az alföldi, körtöltéses tavaknál könnyebb a vízpótlás, mert bár ez jelentős költséggel jár, de legalább van víz, elsősorban a nagyobb folyóinkból. Viszont a dunántúli területeken vízhiányt jeleznek a gazdálkodók, ami akár a karácsonyi hal mennyiségének csökkenését is előre vetítheti ezekről a területekről. Azt látjuk, hogy a víztározók szintjei lecsökkentek és a patakok, a kisebb vízfolyások is kiszáradtak. Ennek következtében a halastavakban vízhiány léphet fel. Aggódva kísérjük figyelemmel a szántóföldi növénytermesztésben tapasztalt károkat, amelyek szintén nagy hatással lesznek a mi termelési körülményeinkre, ugyanis ha a kukorica, a búza, a tritikálé és az árpa hozama alacsony lesz, akkor biztosra mondható, hogy termelőink az előttünk álló időszakban komoly takarmányár-növekedéssel nézhetnek szembe.

• **Milyen felmérés készül a közeljövőben?**

– A DCF adatgyűjtéssel kapcsolatban indítottunk el egy felmérést. A MA-HAL konzorciumi szereplőként vesz részt abban a munkában, amit az Agrárközgazdasági Intézet módszertana szerint a kutatóintézet végez. Az adatgyűjtéssel az uniós kötelezettségünknek teszünk eleget, e nélkül ugyanis nem tudunk sem uniós, sem nemzeti támogatáshoz jutni. Mi azon vagyunk, hogy minél kisebb terhet rójon a kérdőív kitöltése a tógazdákra, ugyanakkor adatok nélkül nem tudunk lobbizni az ágazat érdekeiért sem. A kéréseinket ugyanis egzakt számokkal kell alátámasztani, ezért is kell a szakmaközi szervezetnek aktív módon részt venni a munkában. Hangsúlyozom, hogy mi csak olyan adatgyűjtést támogatunk, ami nem tartalmaz érzékeny, gazdasági érdeket sértő, az adott tógazdaságra jellemző adatot. Az adatgyűjtés mindig is anonim módon zajlott, sehol nem jelennek meg az egyes tógazdaságokra vonatkozó adatok. De legyünk bizalommal az AKI-val szemben, mivel velük szoros az együttműködés.

• **Térjünk vissza a MAHOP Plusz pályázatokhoz, amelyek várhatóan a jövő év első negyedében nyílnak meg nagyobb számban. De azt is tudjuk, hogy 40 százalékos önerő szükséges a pályázatok igénybeviteléhez. Hogyan áll az ágazat ezen a téren?**

– Pontosan nincs erről információnk, de a már említett ökológiai kompenzáció és a tavalyi krízistámogatás adhat reményt arra, hogy lesz forrás az önerő kifizetéséhez. Emellett stratégiai megállapodást kötöttünk az MBH Bank Zrt.-vel. A pénzügyi képviselői felajánlották a segítségüket az ágazat szereplőinek az önrész biztosítá-

sához, és a banknál az elbírálás során külön figyelemmel kísérik az ágazati kérelmeket.

• **Kényes pontja a MAHOP Plusz programnak a kutatás-fejlesztés pályázata, amelynek kapcsán elhangzott, hogy jó volna nem elaprózni az erre a célra szánt összeget. Tud-e, tesz-e a MA-HAL valamit ebben az ügyben?**

– A MA-HAL elnökségében több, úgymond érintett elnökségi tag is van, akik az egyetemek kutatás-fejlesztési munkájában meghatározó szerepet töltenek be. Az egyetemeknek nagy felelősségük van abban, hogy miként tervezik elvégezni a jövőben ezt a tevékenységet. Szerintem a legfontosabb az, hogy az ágazat szereplőinek az igényeire fókuszáljanak a projektek, de az sem elképzelhetetlen, hogy egy, az egész ágazatot érintő, nagyobb projekt megvalósítását is megcélazzák. Az uniós pályázatokban az indikátorok szerepe megnőtt, és tény, hogy ezeknek az indikátoroknak a módszertanát még nem dolgozták ki. Lehet, hogy a kutatási területeknek érdemes lenne ebbe az irányba is elmozdulni. Mindezek mellett a termelésteknológiák változásaival is foglalkozni kell, mert a klímaváltozás jelentős, új kihívások elé állítja a gazdálkodókat. De nagy igény van az innovációra a kormorán témában is, miként a víz minőségének a biztosítására, a takarmányozási technológiák változtatására is.

• **A haltermelők mellett a horgászok igényeire is odafigyel a MA-HAL...**

– A MOHOSZ-szal, a horgászokkal jó a kapcsolatunk. A tavaszi halárakban megegyeztünk, amit – információim szerint – a speciális jogállású, státuszú haltermelők betartanak. Az, hogy ebben az extrém melegben kevesebben ülnek ki a vízpartra, szerintem ez természetes. De ennek következtében kevesebb halat fognak ki, és kevesebb a telepítés is, ugyanakkor a gazdálkodónak is nagyobb a kockázata a jó minőségű hal biztosítása terén. Remélem, az őszi időszakban új lendületet kap a haltelepítési program.

• **Szinte naponta jelennek meg a honlapon azok a hírek, hogy milyen és mennyi halat kívánnak a gazdálkodók értékesíteni. Ennyire gyenge a piac?**

– Bizonyára a piac is meghatározza azt, hogy mennyi hal szorul be egy-egy gazdaságnál, amit értékesíteni szeretnének. A szervezetünknek egyik nagy előnye, hogy van egy zártláncú hirdetési felületünk, mert ha a termelők megszorulnak, akkor a 120 tag egymás között megoldhatja az értékesítési problémát. Remélem, hogy a MAHOP Plusz pályázatokkal is növelni tudjuk a taglétszámunkat, ami azért fontos, mert kis ágazatról van szó, és nem egymás ellen, hanem összefogva, egymásért

kell dolgoznunk. Exportképesek vagyunk, jó minőségű a halunk, van készletünk, de gyakran a kis kapcsolati hálóval bíró gazda szorul meg a piacon. Ha megosztjuk az információt, egymás segítségére siethetünk.

• **Vágyalom-e az, hogy szorosabb együttműködés jöjjön létre a – szerintem – atomizált ágazati szereplők között?**

– Piacgazdaság van, mindenki a saját hasznát kergeti, bár jó lenne, ha nagyobb klaszteresedés jönne létre. A klasszikus klaszter jelentése: önálló cégek együttműködése, melyek ugyanabban az ágazatban dolgoznak és területileg közel állnak egymáshoz. A szereplők általában piaci versenyzők, de összeköti őket a hosszú távú érdekeik azonossága, és a közösen végzett tevékenységeik költségsökkentő, hatékonyságot növelő hatása. A versenyképességünket gyengíti, ha elaprózzuk az erőforrásainkat. Ha egy-egy közel álló gazdálkodó bizonyos gépeket, eszközöket egymással meg tudna osztani, közösen vásárolni, használni, az már egy fontos lépcsőfokot jelentene, hiszen közösen összpontosíthatnák az erőforrásaikat. Emellett ha még közösen tudnának értékesíteni, az már egy kicsit az álm kategóriája lenne. De van lehetőség arra, hogy kicsit összekapaszkodjunk, az élet gyakran kikényszeríti: együtt könnyebb, mint egyedül helytállni a piacgazdaság tengerében.

• **Végezetül beszéljünk az előttünk álló Országos Halfőző Versenyről, annak szervezési előkészületeiről. Hol tartanak a szervezésben?**

– A 48. Országos Halfőző Verseny szeptember 28-án, Kaposváron lesz. Az ügyvezetés természetesen a költségek oldaláról közelíti meg a szervezés kérdését. Nagy segítség a helyszín biztosítása, köszönet ezért a MATE vezetésének és a Magyar Mezőgazdaság Kft.-nek, mert így a Kaposvári Állattenyésztési Napok keretében 40 halfőző mérkőzhet meg egymással az ország legjobb halfőző címet. A helyszín biztosításával magas színvonalú versenyre van kilátás, már csak azért is, mert több ezer látogató keresi fel a kiállítást, így a marketing célokat is meg tudjuk valósítani az ingyenes kóstoltatással. Az óriás akváriumot is láthatja a nagyközönség, de kézműves gyerekfoglalkozáson is szerepelhetünk. Bízom a sikerben, mert a hal mellett a vadételek fesztiválja is együtt mutatkozik majd be. A MAHOP Plusz forrásaiban ismét jelen van a halmarketing-tevékenység támogatása. Ebben az Agrármarketing Centrum lesz a kedvezményezett, akivel aktív tárgyalásokat folytatunk annak érdekében, hogy a pályázati forrásokat a leghasznosabb módon használjuk fel.

HAJTUN GYÖRGY

A XXVI. Gyomaendrődi Nemzetközi Halfőző Verseny

Augusztus 19-én, már a kora reggeli órákban megtelt a gyomaendrődi Erzsébet liget, ugyanis ezen a napon nemcsak az augusztus 20-ai ünnepséget tartották, ekkor rendezték a XXVI. Gyomaendrődi Nemzetközi Halfőző Versenyt is. A déli harangszó után az ország különböző pontjairól, és természetesen a városból is, szép számban jelentek meg a rendezvény látogatói, akik változatosan elkészített, finom halételeket kóstolhattak meg.

A verseny zsűrielnöki tisztét ezúttal is dr. Csoma Antal töltötte be, aki felidézve a város halfőző versenyének a múltját elmondta, hogy a Viharsarok Halászati Termelő Szövetkezet ebben a városban rendezte meg az akkori érdekképviselői szervezet, a Haltermosz országos halfőző versenyét. A ligetben megrendezett főzőverseny annyira jól sikerült, hogy Csoma Antal mellett Timár János, köztisztviselőként álló gyomaendrődi vendéglátás szakember is szorgalmazta a halfőző verseny megrendezését. Az elsőt 1998. augusztus 21-én tartották, ahová meghívások alapján jöttek az ország legjobb halfőzői, és bár a körülmények még nem voltak ideálisak, de a kiváló halételeknek köszönhetően, mindenki maradandó élményekkel távozott.

Csoma Antaltól közismert, hogy egész életét a halnak, a haltermelésnek, a halfeldolgozásnak szentelte. A szolnoki Halászati Szövetkezetben eltöltött 7 év után, a Viharsarok HTSz-ben 1971-ben kezdődött a pályája, ahol 1974-ben megválasztották elnöknek. A Viharsarok HTSz a törvényi előírásoknak megfelelően Körösi Halász Szövetkezetté alakult, de közben létrehozták a Körösi Halértékesítő, Halfeldolgozó Szövetkezetet is. Amíg a természetes vizeken lehetett dolgozni, addig a Körösi Halász Szövetkezet halászlái is minden nap kiveztek a Körösökre. De ezek az idők elmúltak, a cégek megszűntek, azonban a haltermelés továbbra is a Csoma család fő tevékenységébe tartozik, mivel az elnök Gábor fiával megalakította Fish-Coop Kft.-t. Ez a vállalkozás és az Agro-Aqua Kft. Csoma Gábor irányításával mintegy 400 hektár területen folytat haltermelést. Az utódlás is biztosított, hisz az egyik unoka Marcell, akit most vettek fel Gödöllőre a MATE Szent István Campusra, szintén a halászatban képzei el a jövőjét. Csoma Antal 82 évesen is kijár a tópartra, ugyanis tapasztalatára, tanácsaira ma is szükség van.

A gyomai halfőző verseny az elnök számára a jó emlékek felidézését is jelenti,

mert olyan emberekkel találkozik, akikkel korábban még együtt dolgozott. A kemény munka mellett ugyanis mindig jutott idő a barátkozásra, a halfőzésre, a bogrács melletti beszélgetésekre, amelyeken az eredményeket, problémákat is meg tudták beszélni. Sajnálatos, hogy egyre kevesebben élnek ebben a szakmában, akivel hitelesen

Dr. Csoma Antal, a zsűri elnöke

el lehet beszélgetni a múltról, az elmúlt évtizedek történéseiről, akik akkoriban letették a névjegyüket és a „vállukon vitték” a halászati ágazatot, az érdekképviselői munkát. Csoma Antal még ezek közé az emberek közé tartozik, aki azzal egészítette ki a múltidézt, hogy a halászat mellett a vadászat is a szeretett foglalkozása közé tartozott. Az erdő csendje, a vad figyelése gyakran jelentette a kikapcsolódást, a mindennapi taposómalomból való kilépést, az újra töltődést.

A XXVI. Gyomaendrődi Nemzetközi Halfőző Versennyel kapcsolatban az elnök elmondta, hogy 26 csapat csaknem 40 halételt főzött három – dunai, tiszai, vegyes – kategóriában. Ezúttal sem csak a zsűri

pontozta az ételeket, hanem a nagyközönség is. Végigjárva a verseny résztvevőit, az elnök azt tapasztalta, hogy a csapatok szívvel-lélekkel, nagy lelkesedéssel készítették a finomabbnál finomabb halételeket. Ebből adódóan a zsűritagoknak nehéz dolguk volt a jó ételek közül a legjobbat kiválasztani. De az már szállóige, hogy mindegyik csapat úgy gondolja, hogy ők készítik a legjobb halételt, de ebben mindenkinek igaza is van. A nap végére ugyanis minden bogrács, sütő-, és főzőedény kiürült.

Toldi Balázsnak, Gyomaendrőd polgármesterének egy ilyen rendezvényen kifejezetten sok dolga akad. A hivatalos feladatok ellátása mellett a csapatokat is meglá-

Toldi Balázs polgármester

togatta, mivel a határon túlról, Gyomaendrőd testvérvárosából, Nagyenyedről is érkeztek versenyzők. Azzal kezdtük a rövid interjút, hogy gratuláltunk harmadszori újraválasztáshoz. A fiatal városvezető ciklusokon átívelő projektek megvalósítását indította el, így kötelességének érzi, hogy pontot tegyen az ügyek végére.

A polgármester három olyan projekt megvalósítását tűzte célul, amellyel a város fejlődése sokat lendülne előre. Ezek a munkák persze nem öncélúak, szerencsére Gyomaendrődön az önkormányzati testületben nagy az egyetértés a város fejlesztése terén, így a polgármester sem marad

(Folytatás a 8. oldalon)

A tudás nem lehet öncélú, közhirré kell tenni!

Ahogy a klímaváltozás egyre nagyobb kihívások elé állítja a tógazdaságok vezetőit, úgy a problémák megoldására is egyre több jó válaszra van szükség. A legnagyobb kihívást a jó minőségű víz biztosítása jelenti a halállományok számára, de ehhez kapcsolódóan a takarmányozásnak is fontos szerepe van az eredményes termelésben. De nemcsak itt a Kárpát-medencében küzdenek a haltermelők ehhez hasonló problémákkal, hanem a távol-keleti országokban is, hiszen az ott élőket is keményen érinti a klímaváltozás. Dr. Urbányi Béla, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem egyetemi tanára osztotta meg a közelmúltban külföldön szerzett tapasztalatait.

• **Professzor úr, nemrégiben Távol-Keleten járt, ahol hasonló módon mint idehaza, tógazdaságokban termelik a halat. Mit tapasztalt a klímaváltozással kapcsolatban?**

– A klímaváltozás itt van az európai kontinensen és ott van Távol-Keleten is. Három országban, Vietnamban, Laoszban és Kambodzsában voltam a családommal nyaralni, de az ember nem tud kibújni a bőréből, így ottani szakemberekkel is találkoztam. A vietnami kolléga egy felmérésük kapcsán elmondta, ha egy napon az átlaghőmérséklet hat órán keresztül meghaladja a 30 Celsius-fokot, akkor minimálisan 5 centiméter víz párolog el a tóból. Az a térség, ahol jártam, annyival különbözik Magyarországtól, hogy ott a páratartalom jóval magasabb. Ha adaptálni akarjuk az ottani felmérés adatait, akkor a magyar száraz hőmérsékleten (itt az átlagos páratartalom 30-40 százalék) akár a duplája is elpárologhat a tó vizéből. Ez azt jelenti, hogy abban a víztestben, amelyben a halunk és más szervezetek élnek és „dolgoznak”, egyre szűkül az az élettér, ami kiszolgálja az élő szervezeteket. Hajlamosak vagyunk elfelejteni azt, hogy a víz oxigénciklusa napi szinten sokat változik. A növények és növényi szervezetek fotoszintézise napfelkeltétől napnyugtáig tart, éjjel viszont a növények is fogyasztják az oxigént, így ezt a halaktól is elveszik. Szegeden például az elmúlt forró napokban 30 centiméter mélyen 29,1 Celsius-fokot mértek a tavakban, ami délutánra már meghaladta a 30 fokot.

• **Ahogy emelkedik a hőmérséklet, úgy csökken az oldott oxigén mennyisége is...**

– Pontosan. És itt jön az a dilemma, hogy hogyan takarmányozunk, hogyan

etessük a halállományt ilyen feltételek mellett. A tógazda úgy gondolkodik, hogy ebben a meleg környezetben eszik a hal, tehát most kell takarmányt adni a hal növekedéséhez. Igen ám, de amit beadunk a vízbe az is szerves anyag, és amit nem eszik meg a hal, mert nem olyan éhes mint gondoljuk, akkor ez a takarmány is gondot okoz. Amikor 30 Celsius-fokos a víz, bár a ponty emésztése, perisztaltikája gyors, nem eszik annyit, mint a normál vízhőmérsékletben (ez 23-25 °C). Szóval a meg nem evett takarmány a vízben el kezd rohadni, a lebomláshoz oxigénre van szüksége, vagyis a túlzott takarmánymennyiség éppen az ellenkező hatást váltja ki a tóban. A hal tehát nem nő, és egyre kevesebb oxigén áll rendelkezésére, ugyanakkor a lebomlással keletkező különböző káros gázok is negatív hatással vannak az állományra. Ezek az összetevők pedig nagyon komoly halpusztulást okoznak.

• **Nemcsak takarmánnyal etetjük a halat, hanem a szerves trágyázással keletkező planktonnal is. Mennyire fontos, hogy a hal a természetes (plankton) táplálékot fogyassza?**

– Nagyon fontos, de nehéz az egészséges egyensúlyt megtalálni, mert mindegyik tó más tulajdonságokkal rendelkezik. Azt sem szabad elfelejteni, hogy az iszap is közrejátszik a folyamatok negatív változásaihoz. *Tasnádi Róbert* a takarmányozásról szóló könyvében leírta, hogy a legideálisabb az, ha a hal növekedéséhez 50 százalékban takarmányféléket és 50 százalékban természetes tápanyagot használunk fel. Mi kutatók azt látjuk a közép-európai térségben, hogy elfelejtődött az a pontytermeléssel kapcsolatos hatalmas tudás, amit a nagyjaink (*Antalfi, Tölgy, Horváth-házaspár*) ránk hagytak. A

legolcsóbb termelés ma is a természetes takarmányhozam fenntartása, amihez trágyázni kell, de ezt is ésszel...

• **Mit kell tenni, ha pipál a hal?**

– Először is az okát kell felderíteni. Gyors segítség a meszezés, persze, sokkal nagyobb mennyiségre van szükség, mint amennyit a korábbi egyetemi tankönyvekben leírtak. Egy hektárra nem elegendő a 6-10 kilogramm mesz, ugyanakkor ma már a tógazdánk több száz kilogramm (200-250 kilogrammra gondolok) meszet juttatnak ki, hogy a tóban pozitív folyamatok alakuljanak ki, mivel nagyon gyorsan kell lépni. És természetesen legalább három napig nem szabad takarmányozni.

• **Távol-Keleten mi a helyzet? Van-e hasonló problémák?**

– Igen vannak. Mi magyarok jogosan vagyunk büszkéek arra, hogy a bolygón mi terjesztettük el a pontytermelés korszerű technológiáját. Viszont mit csinálnak Vietnamban? Ez egy olyan szocialista ország, ahol nagyon erős a magángazdálkodás. Úgy kinyitották a kapukat a gazdálkodók előtt, hogy a magángazdaságok szinte naponta nőnek ki a földből. Természetesen vannak olyan vállalkozók is, akik a haltermelésben látják a jövőt, függetlenül attól, hogy nincs halas végzettségük. A vietnami agrárminisztérium fontosnak tartja, hogy ezek a nem halas végzettségű vállalkozók szakmai tudását fejlessze, ezért a szaktárca létrehozott egy szakértői csapatot, akik a helyszínen tanítják a szakmát azoknak, akik a haltermeléssel közvetlenül foglalkoznak. Egyébként meglepődtem, hogy Vietnamban a tógazdaságok mennyire fejlettek a műszerezés, a gépesítés terén, náluk például az okos bója (ami csak hasonlít a magyar Walise bójához, mert nem tud annyi paramétert mérni) is ott van a vizeken. A vietnami okos bója használatára is megtanítják a gazdákat, akik érdekeltek a megvásárlásában, mert pontosan tudják, hogy a bója mennyi halpusztulástól menti meg őket.

• **Véleményem szerint is fontos a gazdák tanítása. Idehaza az egyetemi halászmérnöki, szakmérnöki képzés magas színvonalú, de hiányzik az alap-, és középfokú képzés. Sok távol-keleti fiatal azonban hozzánk, Magyarországra jön tanulni.**

– Valóban, az egyetemi képzésre ide is jönnek az ázsiai fiatalok, de ott az alap,

és középfokú képzés is jól működik. A kétkezi halász szakmunkásképzés ott rendben van, nincs munkaerőhiányuk mint nekünk. Igaz, 110 milliós országról beszélünk és például, a pangázus harcsa-termelésük meghaladja a másfél millió tonnát. Ez a hal nagyon kiváló minőségű, erről hatósági engedélyük, bizonyítványuk van, különben nem exportálhatnának Japánba, az Egyesült Államokba. Ami viszont a magyar haltermelést illeti, nekünk ezekkel a gazdaságokkal kell felvennünk a versenyt, ami persze a különbözőségek miatt nagyon nehéz. Ott nincsenek olyan uniós kötöttségek, mint itt. Azok a vietnami termékek amit exportálnak, minden élelmiszer-biztonsági előírásnak megfelelnek, viszont a termelésnek közel sincs annyi törvényi, rendeleti szabályozása, mint itt nálunk.

• **Nem kellene a termelőknek más-ként foglalkozniuk a vízzel? Értem ezalatt, hogy a klímaváltozás okozta kihívásokat másként kellene kezelni.**

– A lényeg szerintem az, hogy az okos bója adatait fel tudjuk-e használni, tudjuk-e értelmezni. A bója segítség, jelzőrendszer, egy eszköz, ami az adatokat szolgáltatja. Ha a sorok között nem tudunk olvasni, akkor a hal elpusztul. Az egyetemen alapképzést adunk, az már más kérdés, hogy nekünk a középszintű, kezdő vállalkozókat is be kellene vonni ebbe a folyamatba. Megváltozott a környezet, szélsőséges melegek, extrém vízhiányok vannak, így nem lehet már a régi módon gazdálkodni, ezért szükség van minden olyan innovációra, ami az új helyzetben megoldást jelentenek. Ezeket az új módszereket, tudásokat, tapasztalatokat kellene átadni a hallgatóknak, de ezt most még nem tudjuk megtenni, mert még nem gyűjtöttük össze ezeket az információkat. Tény és való, hogy nem ismerjük kellő mértékben a vizeinket, és azt sem tudjuk, hogy a vizek hogyan reagálnak az extrém körülményekre. Ezeket tapasztalati úton kell megvizsgálni. Woyanovich Elek professzor már az ötvenes években leírta, hogy mindegyik tó más és más, ezért az egyes töegységeket másként kell kezelni. Hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy korábban nem voltak ilyen klimatikus problémák. Igenis voltak. Elő kell venni a régebbi könyveket, nem kell feltalálni a spanyolviaszt, mert elképesztő tudással rendelkeztek a korábbi szakembereink is. Nem szégyen tanulni az elődöktől és az újaktól sem, viszont a két tudást ötvözni kell, és együtt alkalmazni.

• **Véleménye szerint, nem kellene az egyetemi tananyagot aktualizálni?**

– De, abszolút szükség volna erre. Az egyetemi oktatónak kapcsolatban kell

lennie a szakmával, fel kell derítenie az ottani problémákat, és a megoldásokat a tananyagban át kell adnia. Minden órára külön kell felkészülni, mert a mi szakmánk gyakorlatorientált, ezért minden új információt, tudást be kell hozni az egyetemi tananyagba is. Mi már gyakorlati képzéseket is szervezünk, például a vízminőség megállapításával kapcsolatban, mert a hallgatók így tanulják meg az új műszerek használatát, az adatok értelmezését is. Elemi érdekünk a jól bevált magyar eszközök népszerűsítése. A naprakész tudás persze pénzbe kerül, de a gyakorlatban hasznosítható tudást érdemes jól megfizetni. A tógazdák felelőssége abban van, hogy a vizük állapotát mindenkinek alaposan jól kell ismernie. Halat

Prof. Dr. Urbányi Béla egyetemi tanár

már tudunk termelni, de kérdés, hogy milyen technológiával, milyen hatékonysággal, milyen környezetterheléssel, mennyire fenntartható módon tesszük ezt.

• **Hamarosan megnyílnak a MAHOP Plusz pályázati lehetőségek. Ön szerint milyen fejlesztésekre kellene koncentrálni?**

– Az előbbi gondolatokból indulnék ki. A klímaváltozásnak rengeteg más hatása is van, amelyekre nem tudunk előre felkészülni. Kérdés, hogy a szélsőséges meleg időjárás milyen hatással van a halak szervezetre, hogyan változnak a termelési periódusok, milyen halfajokkal érdemes termelési szinten foglalkozni stb. Csak feltételezések vannak arról, hogy mi történhet a tavakban. Már korábban elmondtam, hogy a klímaváltozásnak három halfaj lesz a nyertese: a ponty az amur és a busa. Mindhárom halfaj megtalálja az életfeltételeit mindenütt a világon, melegkedvelőek és láthatóan jól tudnak alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez. Persze a harcsáról sem kell lemondani, és van néhány más halfaj is, amelyiket érdemes termelésbe vonni. Újra kell gondolni a termelési struktúrát, mert itt olyan értékek vannak a kezünkben, amelyeket még nem tudtunk jól kihasználni.

• **Nem véletlen, hogy a MOHOSZ azt kéri, hogy több olyan őshonos halfajt vonjanak be a termelésbe, amelyekre a természetes vizekben is szükség van. A klímaváltozás lehet egy ok a termelési struktúraváltásra?**

– Igen lehet, de ehhez ágazati szintű kutatás-fejlesztésre is szükség van. Az ugyanis kutatási feladat, hogy kiderüljön, milyen régi-új halfajokat érdemes hosszabb távon eredményesen termelni. De ez mindig is kényes téma volt az ágazatban, mert valljuk be, hogy a tógazdaságok egymástól eléggé elszigetelten éltek mindennapjaikat. Érthető ez is, mert piacgazdaságban élünk, mindenki őrzi a maga titkát. De el kell gondolkodni ezen a magatartáson. Franciaországban a természetes vizek haltelepítési folyamatába az egyetemi kutatókat is bevonják, akiknek át kell adniuk a termelők számára az adott halfajjal kapcsolatos technológiai, termelési tudást is. Mi még nem tartunk itt, mert sajnálatos módon nincsen ágazati szintű összefogás a kutatás-fejlesztési témakörökben sem. Régóta mondom, hogy a ponty igen nagy érték, de valójában nem ismerjük ezt a halat, szükség volna feltérképezni a genetikai állományát, mert így tudnánk szelektálni az új környezeti viszonyokhoz. A MAHOP Plusz innovációra fordítandó forrásainak egy részét szerintem érdemes volna a ponty kutatására fordítani úgy, hogy a termelőket is bevonnánk ebbe a munkába, mert ők tudják, mire van igény. Nem volna érdemes szétaprózni ezt az egyébként nem túl nagy forrást.

• **Végezetül milyen távol-keleti tanulságokkal zárhatjuk a beszélgetésünket?**

– A vietnami állami kutatóintézeteknek három éve átszabták a finanszírozásukat úgy, hogy a költségvetésük 70 százalékát kapják meg az államtól. Ezzel a kutatók rákényszerültek arra, hogy a termelőkkel együtt dolgozzanak és a gazdáknak olyan új tudást adjanak át, amiért a gazda hajlandó fizetni. A vietnami partnerem elmondta, hogy 18 céggel állnak szoros kapcsolatban, akikkel elkezdtek közösen gondolkodni. Két dologban már jól állnak. Az egyik a ponty kutatása, a másik a tok termelési technológiája. A környezeti hatásokat nagy elánnal kezdték el vizsgálni, mert ott is fontossá vált a környezettudatos, fenntartható termelés. Szerintem ez a finanszírozási konstrukció nem elítélendő, mert így a kutatóknak is a piacgazdasági törvényeknek kell megfelelniük már csak azért is, mert párbeszédre, összefogásra ítélte az ágazat. És ez a hazai halászati ágazatra is igaz.

(HAJTUN GY.)

Inváziós halfajok telepítését akadályozta meg a Nébih

A Nébih Állami Halőri Szolgálatának (ÁHSZ) egyik kiemelt feladata a haltelepítések szabályosságának és az állománypótlásra szánt halak nyomon követhetőségének ellenőrzése. A tavaszi időszak a tógazdaságok számára a tavak népesítésének kezdetét is jelenti, a haltermelők által megtermelt hal egy részét ekkor telepítik a halgazdálkodási vízterületekbe. Az országsszerte zajló haltelepítések egyúttal fokozottabb kontrollt követelnek meg az állami halőrök részéről is. Így a tavaszi haltelepítések időszakában az állami halőrök országsszerte vizsgálták az előírások betartását. Idén, az ÁHSZ szakemberei természetvédelmi okok miatt két esetben tiltották meg inváziós ezüstkárász telepítését a hazai nyilvántartott halgazdálkodási vízterületeken, és további hat esetben eljárást indítottak a feltárt szabálysértések miatt.

A természetes ökoszisztéma és az őshonos halállomány megóvása, valamint fenntartható hasznosítása érdekében feltétlen szükséges és elvárható a tervezhetőség, a kiszámíthatóság és az ellenőrizhetőség. Ennek érdekében 2021-től minden halgazdálkodási vízterületre tervezett haltelepítést kötelező a halgazdálkodási hatóság által üzemeltetett informatikai rendszeren, azaz a Nébih Halgazdálkodási Szakrendszerén keresztül bejelenteni.

Kié a halgazdálkodási jog?

A halgazdálkodási jog, mint vagyoni értékű jog a halgazdálkodási vízterületeken az államot illeti meg. A 2023. évi adatok szerint hazánkban összesen 2416 nyilvántartott halgazdálkodási vízterület van, ebből 2050 vízterületen – haszonbérleti szerződés alapján – halgazdálkodásra jogosult gazdálkodik. A területileg illetékes halgazdálkodási hatóságok adatai alapján 1572 vízterületen keletkezett halgazdálkodási terv szerinti telepítési kötelezettség, és mindössze 1028 vízterületről érkezett összesített telepítési jelentés, amelyből 922 vízterületről eseti telepítési jelentés is érkezett. További 305 vízterület esetében nullás összesített jelentés érkezik: ezek a vízterületek azok, amelyeken jogosult gazdálkodik, azonban nincsen telepítési kötelezettségük, továbbá azok, akiknek bár lenne telepítési kötelezettségük, valamilyen oknál fogva mégsem telepítettek.

A fent említett számokat árnyalja a tény, hogy azon nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek telepítési adatai nem jelennek meg a statisztikában, melyeken jelenleg is folyik halgazdálkodási tevékenység, azonban nincsen halgazdálkodási tervük és haltelepítési bejelentést sem

tesznek. Valamint értelemszerűen a nem nyilvántartott halgazdálkodási vízterületeken jogszerűtlenül folyó halgazdálkodási tevékenység adatai sem jelennek meg a statisztikában.

A Nébih az elmúlt három évben kampányszerűen ellenőrizte a halgazdálkodási vízterületeken folyó halgazdálkodási tevékenységet, a telepítések bejelentési kötelezettségének teljesítését, valamint, hogy a halgazdálkodásra jogosultak időben eleget tesznek-e bejelentési kötelezettségüknek. Ezenfelül vizsgáltuk azt is, hogy a jogosultak teljesítették-e a halgazdálkodási tervben vállaltakat. Az ellenőrzések során 2023-ban 46 figyelmeztetés és 13 bírság, míg 2024-ben ez idáig 27 figyelmeztetés és 9 bírság született. A telepítések bejelentésének hajlandóságát, valamint a jogszabályban előírt kötelezettségek betartását a halgazdálkodási hatósági ellenőrzéseken kívül számos dolog befolyásolhatja.

A többség jogszerűen gazdálkodik

Ugyanakkor a vármegyei halgazdálkodási szakügyintézők munkájának, és a Nébih kampányellenőrzéseinek eredményességét igazolja, hogy a 2022., 2023. és 2024. első

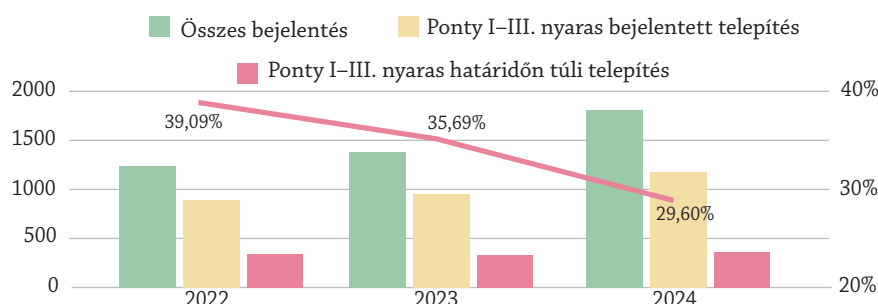
negyedében bejelentett I-III. nyaras korosztályú ponty telepítéseket összehasonlítva, nőtt a bejelentési hajlandóság. Emellett az évről-évre nagyobb számú telepítések mellett, a jogszabályban meghatározott 3 napos előzetes bejelentési kötelezettség túllépése szignifikánsan csökkent. Elmondható, hogy a halgazdálkodásra jogosultak többsége jogszerűen és becsületesen gazdálkodik, az adatszolgáltatási kötelezettségüket tekintve is évről-évre jogkövetőbbek. Ellenben érdemes megjegyezni azt is, hogy a 2024. első negyedévi adatok alapján a 3 napos előzetes bejelentési kötelezettség túllépésének aránya még a ponty esetén is viszonylag magas, megközelítőleg 30 százalék.

A telepítéseket nemcsak online, hanem a helyszínen is ellenőrizzük, melyhez halszállító tartály, hitelesített mérleg és egyéb méréshez szükséges eszközök is rendelkezésre állnak. Az idei évben június 1-ig 2282 telepítést jelentettek be, az ÁHSZ pedig 34 ellenőrzést tartott. A helyszíni ellenőrzések során a minőség mellett mennyiség szempontjából is vizsgáljuk a telepítésre szánt állományt. A legutóbbi ellenőrzésünk alkalmával, ahol az élő Tiszát kívánta telepíteni egy halgazdálkodásra jogosult, a számlától eltérően az autón 20 százalékkal kevesebb hal volt. A számlán 48 mázsa szerepelt, de a szállítójármű rakománya valójában csak 39 mázsát nyomott. A különbség, azaz a 9 mázsa III. nyaras ponty a jelenlegi piaci áron mintegy 1,3 millió forint eltérést jelentett.

Kiszűrjük az inváziós halfajok telepítését

Az ellenőrzések eredményességét azonban számos tényező nehezíti. Például a halgazdálkodásra jogosultak több, mint egyharmada nem a jogszabálynak megfelelően jelenti be a telepítési szándékát. Sok esetben

Ponty I-III. nyaras telepítés (2022–2024. I. negyedév)

nem a bejelentett időintervallumban, és nem a megadott helyszínen történik a telepítés. Ennek következtében az ellenőrzések legalább fele meghiúsul. A vizsgálatok tapasztalatai alapján kijelenthető, hogy gyakori jogszabálysértés a halgazdálkodási jogosultság és a jóváhagyott halgazdálkodási terv nélküli haltelepítés, az idegenhonos vagy inváziós halfajok telepítése, valamint a halszállítmányokat kísérő víziállat-egészségügyi igazolás hiánya.

szal 2 alkalommal akadályoztuk meg az inváziós ezüstkárász telepítését, 4 esetben pedig utólag jutott tudomásunkra az inváziós halfaj telepítésének ténye. További 2 ügyben jelenleg is eljárás folyik az inváziós ezüstkárász telepítésének szándéka miatt. Az egyik ellenőrzésünk során szintén az élő Tiszát akarta telepíteni egy halgazdálkodásra jogosult, a bejelentése szerint I. nyaras ponttyal. A szállítóautóra került halállomány jelentős része (több, mint 20 százalé-

Az ÁHSZ a horgászboltokban forgalmazott csalihalak származását is ellenőrzi. A legtöbb esetben ugyanis ezek a csalihalak valamilyen halgazdálkodási vízterületről, horgászfogásból származnak, majd kerülnek a horgászboltok kínálatába. Eltarthatóságuk miatt jellemzően ezüstkárászok, melyeket aztán a horgászok felhasználnak és akár szabadon is engednek a halgazdálkodási vízterületekben. Így aztán megállapítható, hogy tevékenységük elősegíti az inváziós halfajok természetes vizekbe való kijutását. Az ÁHSZ ellenőrzéseinek tapasztalatai alapján elmondható az is, hogy a legtöbb forgalmazó nem a jó gazda gondosságának elvét szem előtt tartva kezeli csalihalait, valamint nem rendelkezik a forgalmazott csalihalak eredetét igazoló számlával és a szükséges víziállat-egészségügyi igazolással.

Jelentsék a szabálytalanságokat!

Végezetül fontos leszögeznünk: az Állami Halóri Szolgálat a hatályos jogszabályok betartatása mellett, változatlanul prioritásként kezeli a természet és az őshonos halállomány védelmét.

Ne feledjék, hogy természetes vizeink őshonos halállománya nemzeti kincs, élőhelyük megőrzése és fenntartható hasznosítása pedig közös érdek! Amennyiben horgászattal, halászattal vagy halkereskedelemmel kapcsolatos szabálytalanságot tapasztalnak, kérjük jelezzék azt a zoldszam@nebih.gov.hu vagy az allamihalor@nebih.gov.hu e-mail címen!

FARAGÓ ZOLTÁN

osztályvezető

Nébih Termékpálya Ellenőrzési Igazgatóság
ÁHSZ

Fotó: Nébih

Hazánkban egyre nagyobb veszélyt jelent az idegenhonos és inváziós halfajok elszaporodása. Inváziós fajként tekintünk azokra a halfajokra, melyek Magyarország vízterületein nem őshonosok, és jellemzően emberi tevékenység (pl. akvakultúra hasznosítás) következtében kerültek be a természetes vizeinkbe. A halgazdálkodás és a halvédelem egyes szabályainak megállapításáról szóló 133/2013. (XII. 29.) VM-rendelet szerint ilyenek a törpeharcsa, a fekete törpeharcsa, a fehér busa, a pettyes busa, az ezüstkárász, az amurgéb, a razbóra és a naphal. Az inváziós halfajok gyors szaporodásuk révén veszélyeztetik a biodiverzitást, és az őshonos fajokat kiszorítva gyakran az élőhelyek elszegényedését okozzák. Kiemelt figyelmet érdemel az ezüstkárász, hiszen ez az adventív eredetű faj erős konkurens az őshonos pontyféléinknek. Különleges ivartalan szaporodási formáját ginogenezisnek nevezzük, mely során képes akár egyetlen egyed is kolonizálni egy új vagy megüresedett életteret. Megfelelő populáció nagyságot elérve ivaros szaporodásra vált, és hibridizálódni tud a többi között a széles kárásszal, mely veszélyeztetett őshonos halfajunk eltűnése jelenleg is kiemelt ökológiai probléma.

Feltárt szabálysértések

Az elmúlt 3 évben 14 esetben szabtuk ki bírságot idegenhonos halfaj telepítése vagy telepítésének szándéka miatt. Idén tavasz-

ka) azonban ezüstkárász és egyéb idegenhonos halfaj volt. Az Állami Halóri Szolgálat természetesen megtiltotta a telepítését.

Ezúton is felhívjuk a halgazdálkodásra jogosultak figyelmét, hogy az idegenhonos halfajok halgazdálkodási hatósági engedély nélküli telepítése jogszabálysértés, melynek jogkövetkezményeként 500 ezer forinttól 5 millió forintig terjedő halgazdálkodási bírságot szab ki a hatóság! Idegenhonos és inváziós halfajok telepítése miatt a Nébih Állami Halóri Szolgálat az elmúlt 3 évben megközelítőleg 7 millió forint bírságot kényszerült kiszabni.

Néhány haltermék 2024. év 35. heti bruttó fogyasztói ára (Ft/kg)

		Élő ponty	Friss				
			ponty-szelet	bőrös afrikai harcsa filé	busa törzs	busa szelet	lazac filé
Fogyasztói piacok, értékesítő helyek	Bp. Fővám téri csarnok	2500	3900	4200*	-	-	7500
	Bp. Lehel téri csarnok	2500	4200	4200	-	-	9900
	Kecskemét	2400	3490	4800*	-	2100	9990
	Pécs	2590	4190	4990*	2990	2990	-
	Székesfehérvár	-	4290**	3390*	-	-	9990
	Győr		3990	3590	1890	2150	7990
	Debrecen	2590	3999	4880*	2999	2999	7999
	Szolnok	2000	2940	-	1570	1570	-
	Békéscsaba	2390	4390	4950*	2050	2800	8100
	Gyula	-	3800	3700*	2300	2750	-
	Nagykanizsa	2290	4190	5190*	1590	2290	9890
	Kaposvár	2200	3750	4400*	2200	2750	8900
	Keszthely	2290	4190	5190*	1590	2290	9890
	Balatonboglár	-	3100	3415*	-	1560	7970
	Szeged	3290	4490	6290*	3690	3990	11 590
Üzletek 2024. 8. 27.	budaörsi Auchan	2039	3499**	3299*,**	2449	2798	6999**
	budaörsi METRO	2099	3899	3999	-	-	5499

*nyúzott, **akciós ár

Forrás: AKI felmérés

(Folytatás a 3. oldalról)

egyedül a tervek megvalósításában. Az egyik legfontosabb cél, hogy az ipari park fejlesztése teljes mértékben befejeződjék. A kétharmados készenlét mellett egy 11 hektáros terület vár még beépítésre, az infrastruktúra kiépítésére, így a vállalkozók is kulturált körülmények között vehetik birtokba az ipari parki létesítményeket. Ezt a fejlesztést TOP+ forrásból kívánják megvalósítani, ezért várják a felhívás megjelenését.

A másik legfontosabb feladat a Liget-fürdő rekonstrukciója, fejlesztése. A fürdő a város egyik legnagyobb turisztikai vonzereje. Már elkészültek azok a tervek, amelyek a látványosság felújítására, új attrakciókkal való bővítésére vonatkoznak. A polgármester bízik abban, hogy ezt a projektet ebben a ciklusban meg tudja valósítani, és sikerül forrást szerezni a beruházáshoz. A megújított fürdő ugyanis gazdasági szempontból is sokat jelentene a városnak, hiszen növekedne a turisták itt töltött ideje.

Dr. Szonda István intézményvezető

A harmadik projekt az utak rendbetételét célozza. A települést több olyan út is átszeli, amely állami tulajdonban van (10-15 kilométeres szakasz). Ezek az utak jelentős felújításra várnak, amelyek azért lennének fontosak, mert ezeken bonyolódik a településen átmenő, és a belső forgalom nagy része, ráadásul ezen utak minősége a település arculata szempontjából sem elhanyagolható. Az önkormányzat tulajdonában egyébként 100-110 kilométernyi út van, ezt kell karban tartania, de ezt csak saját forrásból tudják megtenni. Minden fejlesztéshez azonban külső forrást kell nyerniük, mert az önkormányzat bevételei

A halfőző verseny végeredménye

Tisza-körösi halászlé kategória:

1. hely **Kecsegés-zug Tájvédelmi és Horgász Egyesület**
2. hely **Endrődiek Baráti Köre Egyesület**
3. hely **Templomzugi Környezetvédelmi és Horgász Egyesület**

Dunai jellegű halászlé kategória:

1. hely **Csémy László (Bajai Halászléfőző Lovagrend)**
2. hely **Balatoni Halgazdálkodási Non-profit Zrt.**
3. hely **Kollmann Péter (Bajai Halászléfőző Lovagrend)**

Egyéb kategória:

1. hely **Körösmenti Táncegyüttes**
2. hely **Hal-Őrzők KHEsz**
3. hely **Gyomai Horgászok Egyesülete**

Csémy László, az abszolút győztes

Abszolút első helyezés: Csémy László (Bajai Halászléfőző Lovagrend)

Közönségdíj: Hal-Őrzők KHEsz

Különdíjak:

Agro Aqua Kft. különdíját nyerte a Körösmenti Táncegyüttes; Fish Coop Kft. különdíját nyerte a Bónomzug Vízéért Egyesület; Holler Pizzéria különdíját nyerte a nagyenyedi Melinda Panzió; Tímár János emlékérem különdíját nyerte Kollmann Péter (Bajai Halászléfőző Lovagrend).

nem elegendőek ezen projekteknek megvalósításához.

Toldi Balázs azt is elárulta, hogy az önkormányzat működését a lakosság igényeihez igazodva kibővíti. Az oktatással kapcsolatban elhangzott, hogy három óvodát tartanak fenn, és az elmúlt években 300-400 millió forintot fordítottak a gyermekintézmények fejlesztésére. Sikertült egy új, kétszobortos bölcsődét is beindítani, amely teljes kihasználtsággal, a lakosság meglegedésére jól működik. A Rózsahegyi általános iskola felújítása egy program keretében remélhetőleg rövidesen megvalósul. Ami a tanítói, orvosi ellátás személyi oldalát illeti, itt, Gyomaendrődön is, mint az ország más településén, szakemberhiánnyal küzdenek. Végetetül a polgármester elmondta, hogy Gyomaendrőd a vizek városa, ahol a hal ma is meghatározó szerepet tölt be a város lakók életében.

Dr. Szonda István, a Kállai Ferenc Integrált Kulturális Intézmény és Művelődési Ház intézményvezetője második éve szervezi a halfőző versenyt. Ahogy tavaly is már szót ejtettünk arról, hogy Gyomaendrődön a város vezetésének és lakóinak egyaránt fontos a hagyomány őrzése, tisztelete. A kisvárosnak kulturális szinten is nagy öröksége van, hiszen évtizedek óta kis közösségekben különböző önképző körök működnek.

A Kner család kultúrateremtő munkálkodása ma is érződik. Az endrődi városrészen a KALOT (Katolikus Agrárfújásági Le-

gényegyletek Országos Testülete) tevékenykedett, ami jelentős ifjúsági és társadalmi szervezet volt a két világháború közötti Magyarországon. A szervezetet 1935-ben alapították, és fő célja a vidéki katolikus fiatalok vallási, erkölcsi és kulturális nevelése volt, emellett fontos szerepet játszott a gazdasági és társadalmi helyzetük javításában is. Az intézményvezető végzettségét tekintve kulturális antropológus, így a kulturális hagyományok, örökségek kutatása nem áll messze a munkájától sem. Az elmúlt évben Kállai Ferencnek, a Kossuth-díjas színművésznek, a Nemzet Színészének, a város szülöttének a hagyatékát ma már az integrált kulturális intézményben láthatják az érdeklődők. E mellett a Baba Múzeumot is megnyitották.

Hogy mit jelent a városnak a hal? Szonda István elmondta, hogy víz nélkül nem értelmezhető Gyomaendrőd, mert ennyi víz belterületen nincs máshol, mint itt. A város kezdi felismerni, hogy ez mekkora érték. A horgászok száma is itt a legmagasabb, mert a vizek állapota is javult. Rendszereznek a haltelepítések és világbajnokság megrendezésére is alkalmas horgászpályát alakítottak ki. A Körösökben nevelkedett hal tiszta ízű és aki evett már ebből a halból, az tudja, hogy mi a jó minőségű halhús. Ebből a szempontból is fontos a halfőző verseny, mert az itteni halból készült ételek a jó hírért viszik a városnak, mondta végetetül Szonda István.

H. GY.